

V Bruselu dne 20.6.2022
COM(2022) 306 final

2022/0198 (NLE)

Návrh

ROZHODNUTÍ RADY

o přidělení finančních prostředků uvolněných z projektů v rámci 10. a 11. Evropského rozvojového fondu za účelem financování opatření k řešení krize v oblasti potravinového zabezpečení a hospodářského šoku v afrických, karibských a tichomořských zemích (AKT) v důsledku vojenské agrese Ruska vůči Ukrajině

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

1. SOUVISLOSTI NÁVRHU

• Odůvodnění a cíle návrhu

Situace v oblasti potravinového zabezpečení ve světě se rychle zhoršuje a řada postižených zemí patří mezi nejméně rozvinuté země nebo země s nízkými příjmy a nedostatkem potravin.

Předtím, než se celosvětový nedostatek potravin zhoršil v důsledku vojenské agrese Ruska vůči Ukrajině, téměř 193 milionů lidí (téměř o 40 milionů více než v předchozím roce) v rámci 53 zemí/území trpělo akutním nedostatkem potravin a potřebovalo naléhavou pomoc. Vojenská agrese Ruska vůči Ukrajině vedla k drastickému omezení dodávek obilí na světové trhy kvůli zablokování černomořských trasy a záměrným útokům na obilná síla. Světové ceny potravin rychle rostou a jsou nejvyšší za posledních třicet let. Nárůst cen energií zvyšuje ceny zemědělských vstupů (zejména hnojiv), dopravy a v konečném důsledku i potravin. Toto zvyšování cen zhoršuje makroekonomický výhled v situaci, kdy se fiskální prostor již zmenšil v důsledku pandemie COVID-19. Mohlo by to vést k dalšímu nárůstu počtu zemí v dluhové tísní a/nebo s krizí platební bilance. Konflikty a sucha dále zhoršují situaci ve zranitelných regionech. Nejzranitelnější jsou nejméně rozvinuté země a země s nízkými příjmy. Jak jsme viděli v případě povstání v minulých desetiletích, nestabilitu a konflikty často vyvolá cenový šok u potravin.

Politickou naléhavost podpory nejohroženějších zemí zdůraznila Evropská rada ve svých závěrech z 24. a 25. března¹, v nichž vyzvala Komisi, aby upřednostnila práci na celosvětovém potravinovém zabezpečení a cenové dostupnosti potravin, zejména podporou potravinového zabezpečení a zemědělství na Ukrajině a v nejzranitelnějších a nejohroženějších třetích zemích. Následně Evropská rada ve svých závěrech z 30. a 31. května 2022² Komisi vyzvala, aby prozkoumala možnost uvolnění rezerv z Evropského rozvojového fondu na podporu nejvíce postižených partnerských zemí. Finanční prostředky v rámci zeměpisného pilíře Nástroje pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci – Globální Evropa (NDICI – Globální Evropa)³ jsou plně naprogramovány a přibližně 3 miliardy EUR se již zaměřují na programy v oblasti zemědělství, výživy, vody a hygieny. Kromě toho bylo v roce 2022 původně přiděleno přibližně 520 milionů EUR africkým, karibským a tichomořským zemím (AKT) v rámci rozpočtu na humanitární pomoc, z něhož je značná část určena na řešení nedostatku potravin a souvisejících potřeb. Vzhledem k rozsahu těchto potřeb a možným důsledkům by však měly být na podporu partnerských zemí mobilizovány další finanční prostředky. Dostupné prostředky z rozpočtu EU jsou velmi omezené (rezerva pro nově se objevující výzvy a priority v rámci nástroje NDICI – Globální Evropa bude v roce 2022 zcela využita za účelem reakce na jiné naléhavé priority, přičemž původní rozpočet na humanitární pomoc v zemích AKT v roce 2022 určený na potravinové zabezpečení a související potřeby, který byl stanoven před začátkem vojenské agrese Ruska vůči Ukrajině, se blíží plnému využití), a vzhledem k dopadům v různých partnerských zemích AKT by mobilizace uvolněných prostředků z 10. a 11. Evropského rozvojového fondu (ERF) mohla EU a jejím členským státům umožnit zvýšit podporu a přispět k úsilí o řešení krize v oblasti potravinového zabezpečení, kterou zhoršila vojenská agrese Ruska vůči Ukrajině, a to v rámci přístupu „tým Evropa“.

Cílem tohoto návrhu rozhodnutí Rady je získat povolení Rady k použití uvolněných finančních prostředků z 10. a 11. ERF na financování opatření k řešení potravinové krize a

¹ Závěry Evropské rady ze zasedání ve dnech 23. a 24. března 2022 (EUCO 1/22).

² Závěry Evropské rady ze zasedání ve dnech 30. a 31. května 2022 (EUCO 21/22).

³ Úř. věst. L 209, 14.6.2021, s. 1.

hospodářského šoku v zemích AKT v důsledku vojenské agrese Ruska vůči Ukrajině, a to až do výše 600 000 000 EUR, z toho 488 000 000 EUR z 10. ERF a 112 000 000 EUR z 11. ERF.

Z těchto prostředků až 582 000 000 EUR přispěje na financování akcí a až 18 000 000 EUR pokryje podpůrné výdaje vynaložené Komise.

Tyto prostředky budou použity ve prospěch nejvíce postižených partnerských zemí, přičemž zvláštní pozornost bude věnována nejzranitelnějším a nejohroženějším zemím, zejména na poskytnutí:

- makroekonomické podpory (100 milionů EUR),
- podpory produkce potravin a odolnosti potravinových systémů (350 milionů EUR),
- humanitární pomoci (150 milionů EUR).

Pokud jde o podporu produkce potravin a odolnosti potravinových systémů, bude EU podporovat investice do místních výrobních kapacit jako součásti udržitelných vodních a zemědělsko-potravinářských systémů založených na agroekologických přístupech, včetně diverzifikace zemědělských hodnotových řetězců a produkce potravin. Pro zaměření pomoci na vybrané země lze použít následující kritéria:

- (zvyšující se) úroveň nedostatku potravin a podvýživy u partnerů,
- vystavení partnerů důsledkům ruské agrese vůči Ukrajině, zejména na základě podílu dovozu potravin na HDP těchto zemí,
- makroekonomická zranitelnost partnerů, kterou lze zjistit na základě poměru jejich dluhu k HDP, mezinárodních rezerv / pokrytí měsíců dovozu a hodnocení analýzy udržitelnosti dluhu,
- potenciální dopad financování z prostředků Unie v partnerských zemích nebo regionech, posuzovaný zejména na základě rozsahu příslušných intervencí na podporu produkce a odolnosti.

Opatření financovaná v rámci tohoto návrhu podpoří reakci EU v zájmu celosvětového potravinového zabezpečení, která byla vypracována na žádost Evropské rady⁴. Tato reakce zahrnuje okamžitá a střednědobá opatření, která mají partnerům na celém světě ukázat, že EU poskytuje integrovanou, komplexní a rychlou podporu při řešení dopadů války. Reakce EU v zájmu celosvětového potravinového zabezpečení zavádí různé oblasti činnosti – jak se předpokládá v rámci iniciativy FARM a globální aliance G7, a poskytuje nezbytnou podporu skupině pro řešení otázek celosvětových krizí Organizace spojených národů.

- **Soulad s platnými předpisy v této oblasti politiky**

EU se zavázala k dosažení cíle udržitelného rozvoje týkajícího se „vymýcení hladu“ (cíl udržitelného rozvoje č. 2) a spolupracuje s partnery na společném zvýšení podpory pro konec hladu, dosažení potravinového zabezpečení a zlepšení výživy a při podpoře udržitelného zemědělství. To potvrzuje i Evropský konsensus o rozvoji⁵. Rozvoj zemědělství a venkova je klíčem pro snižování chudoby, zlepšování potravinového a výživového zabezpečení, stimulaci hospodářského růstu a ochranu životního prostředí, to vše v kontextu změny klimatu. Mohou

⁴ Závěry Evropské rady ze zasedání ve dnech 23. a 24. března 2022 (EUCO 1/22).

⁵ Nový evropský konsensus o rozvoji, „Náš svět, naše důstojnost, naše budoucnost“ – společné prohlášení Rady a zástupců vlád členských států zasedajících v Radě, Evropského parlamentu a Evropské komise, 2017 (Úř. věst. C 210, 30.6.2017).

také hrát významnou roli při prosazování genderové rovnosti a posilování postavení žen a dívek. Přístup EU k dosažení cíle udržitelného rozvoje č. 2 se zaměřuje na: jednání s cílem zvýšit odolnost nejzranitelnějších skupin obyvatelstva vůči potravinovým krizím, boj proti podvýživě a pomoc při zajištění výživového zdraví a kvality života pro současné i budoucí generace a stimulaci odpovědných investic a podporu inovací v zemědělství a potravinových systémech.

Pokrok v dosažení cíle udržitelného rozvoje č. 2 předpokládá dosažení posunu v několika dalších cílech udržitelného rozvoje napříč odvětvími. Tyto holistické přístupy posiluje přijetí přístupů, které propojují pevninu (cíl udržitelného rozvoje č. 15), vodu (cíl udržitelného rozvoje č. 6) a udržitelnou energii (cíl udržitelného rozvoje č. 7) s potravinami, synergií mezi řízením přírodních zdrojů, zemědělstvím a změnou klimatu (cíl udržitelného rozvoje č. 13), nebo propojení „humanitárního“, „rozvojového“ a „konfliktního/mírového“ rozměru.

Reakce EU na současnou krizi v oblasti potravinového zabezpečení se bude řídit strategiemi Zelené dohody pro Evropu⁶ a „Od zemědělce ke spotřebiteli“⁷, přičemž bude vycházet z přístupu založeného na propojení humanitární pomoci, rozvoje a míru. Podpora bude poskytována zemím, které čelí velkým problémům v oblasti potravinového zabezpečení, jsou negativně zasaženy důsledky vojenské agrese Ruska vůči Ukrajině a jsou ve zranitelné makroekonomické situaci s malými nebo žádnými rezervami, které by jim pomohly tuto situaci zvládnout.

Tyto prostředky budou použity v souladu s pravidly a postupy platnými pro 11. ERF. Zejména posílí probíhající nebo nová opatření zaměřená na otázky potravinového zabezpečení v zemích AKT. Finanční prostředky uvolněné z opatření financovaných na základě tohoto rozhodnutí zůstanou zdrojem Evropského rozvojového fondu původu.

- **Soulad s ostatními politikami Unie**

Opatření financovaná z těchto fondů budou využívána v plné soudržnosti a doplňkovosti s ostatními opatřeními v oblasti potravinového zabezpečení, zejména s opatřeními v oblasti humanitární pomoci, jakož i s probíhajícími opatřeními 11. ERF a opatřeními financovanými v rámci nástroje NDICI – Globální Evropa. Část týkající se produkce potravin a odolnosti potravinových systémů bude prováděna zejména na základě stávajících opatření.

2. PRÁVNÍ ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

- **Právní základ**

Ustanovení čl. 1 odst. 4 a 5 vnitřní dohody o 11. ERF⁸.

Fond ERF je zřízen vnitřní dohodou o 11. ERF a předpokládá možnost použití uvolněných prostředků, pokud o tom jednomyslně rozhodne Rada⁹.

⁶ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů „Zelená dohoda pro Evropu“ ze dne 11. prosince 2019, COM(2019) 640 final.

⁷ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů „Strategie ‚Od zemědělce ke spotřebiteli‘ pro spravedlivé, zdravé a ekologické potravinové systémy“ ze dne 20. května 2020, COM(2020) 381 final.

⁸ Vnitřní dohoda mezi zástupci vlád členských států Evropské unie zasedajícími v Radě o financování pomoci Evropské unie v rámci víceletého finančního rámce na období 2014–2020 podle dohody o partnerství AKT-EU a o přidělení finanční pomoci zámořským zemím a územím, na které se vztahuje čtvrtá část Smlouvy o fungování Evropské unie (Úř. věst. L 210, 6.8.2013, s.1).

- **Volba nástroje**

Fond ERF byl do konce roku 2020 hlavním zdrojem financování pro země AKT, přičemž řada probíhajících opatření zaměřených na potravinové zabezpečení byla financována z prostředků ERF.

V rámci víceletého finančního rámce na období 2021–2027 je spolupráce se zeměmi AKT financována z rozpočtu EU prostřednictvím nástroje NDICI – Globální Evropa.

Vzhledem k množství naléhavých geopolitických potřeb v kontextu omezeného manévrovacího prostoru pro mobilizaci dodatečných finančních prostředků v rámci rozpočtu EU se za nejúčinnější způsob, jak zintenzivnit opatření Unie v reakci na potravinovou krizi, považuje využití uvolněných prostředků z 10. a 11. ERF za současného využití pravidel a postupů ERF.

V souladu s čl. 1 odst. 4 a 5 vnitřní dohody o 11. ERF rozhoduje Rada o návrhu Komise.

3. ROZPOČTOVÉ DŮSLEDKY

Návrh nemá žádné rozpočtové důsledky pro rozpočet EU. ERF není součástí rozpočtu EU.

4. OSTATNÍ PRVKY

- **Plány provádění a monitorování, hodnocení a podávání zpráv**

Použijí se ustanovení o monitorování, hodnocení a podávání zpráv použitelná pro 11. ERF a ustanovení, která jsou uvedena v příslušných prováděcích aktech.

- **Podrobné vysvětlení zvláštních ustanovení návrhu**

Ustanovení čl. 1 odst. 1 návrhu stanoví, že uvolněné finanční prostředky do maximální výše 600 000 000 EUR z projektů v rámci 10. a 11. ERF budou přiděleny na financování opatření k řešení krize v oblasti potravinového zabezpečení.

Ustanovení čl. 1 odst. 2 stanoví, že z částky podle odstavce 1 bude Komisi přiděleno maximálně 18 000 000 EUR na podpůrné výdaje na pokrytí nákladů předpokládaných v článku 6 vnitřní dohody o 11. ERF. Tato hodnota je vypočtena s použitím podílu (3 %), který je nižší než podíl předpokládaný pro správu finančních prostředků 11. ERF v čl. 1 odst. 2 písm. a) vnitřní dohody o 11. ERF (3,45 %).

Ustanovení čl. 1 odst. 3 stanoví, že se použijí pravidla 11. ERF stanovená v prováděcích a finančních nařízeních¹⁰.

Článek 2 stanoví den vstupu rozhodnutí v platnost.

⁹ Ustanovení čl. 1 odst. 4 a 5 vnitřní dohody o 11. ERF a článek 55 nařízení Rady (EU) 2018/1877 ze dne 26. listopadu 2018 o finančním nařízení pro 11. Evropský rozvojový fond.

¹⁰ Nařízení Rady (EU) 2015/322 ze dne 2. března 2015 o provádění 11. Evropského rozvojového fondu (Úř. věst. L 58, 3.3.2015, s. 1) a nařízení Rady (EU) 2018/1877 ze dne 26. listopadu 2018 o finančním nařízení pro 11. Evropský rozvojový fond (Úř. věst. L 307, 3.12.2018, s. 1).

Návrh

ROZHODNUTÍ RADY

o přidělení finančních prostředků uvolněných z projektů v rámci 10. a 11. Evropského rozvojového fondu za účelem financování opatření k řešení krize v oblasti potravinového zabezpečení a hospodářského šoku v afrických, karibských a tichomořských zemích (AKT) v důsledku vojenské agrese Ruska vůči Ukrajině

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie,

s ohledem na Vnitřní dohodu mezi zástupci vlád členských států Evropské unie zasedajícími v Radě o financování pomoci Evropské unie v rámci víceletého finančního rámce na období 2014–2020 podle dohody o partnerství AKT-EU a o přidělení finanční pomoci zámořským zemím a územím, na které se vztahuje čtvrtá část Smlouvy o fungování Evropské unie ⁽¹⁾ (dále jen „vnitřní dohoda“), a zejména na čl. 1 odst. 4 a 5 uvedené dohody,

s ohledem na návrh Evropské komise,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) V důsledku vojenské agrese Ruska vůči Ukrajině se situace v oblasti potravinového zabezpečení ve světě rychle zhoršuje a řada z postižených zemí patří mezi nejméně rozvinuté země nebo země s nízkými příjmy a nedostatkem potravin.
- (2) V rámci zeměpisného pilíře Nástroje pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci – Globální Evropa¹² jsou již naprogramovány 3 miliardy EUR. Z této částky bylo v zemích AKT naprogramováno 2,3 miliardy EUR na financování opatření v oblasti zemědělství, výživy, vody a hygieny v letech 2021–2024. Vzhledem k rozsahu potřeb a očekávaným důsledkům by měly být mobilizovány další prostředky na podporu nejvíce postižených partnerských zemí.
- (3) Unie se blíží k úplné realizaci původního rozpočtu na humanitární pomoc určenou na potravinové zabezpečení a související potřeby v zemích AKT, které byly stanoveny před začátkem vojenské agrese Ruska vůči Ukrajině. Vzhledem k mimořádně tíživé situaci v oblasti potravinového zabezpečení v zemích AKT je třeba tyto prostředky doplnit vhodnými zdroji, aby bylo možné reagovat na další zhoršování situace v oblasti humanitárních potřeb a zajistit kontinuitu spolupráce od krize ke stabilním podmínkám rozvoje.
- (4) Evropská rada ve svých závěrech z 24. a 25. března 2022 vyzvala Komisi, aby upřednostnila práci na celosvětovém potravinovém zabezpečení a cenové dostupnosti potravin, zejména podporou potravinového zabezpečení a zemědělství na Ukrajině a v nejzranitelnějších a nejohroženějších třetích zemích.

¹¹ Úř. věst. L 210, 6.8.2013, s. 1.

¹² Úř. věst. L 209, 14.6.2021, s. 1.

- (5) Evropská rada ve svých závěrech z 30. a 31. května 2022 vyzvala Komisi, aby prozkoumala možnost uvolnění rezerv z Evropského rozvojového fondu na podporu nejvíce postižených partnerských zemí.
- (6) Vzhledem k významnému dopadu v různých partnerských zemích AKT by mobilizace uvolněných prostředků z 10. a 11. evropského rozvojového fondu měla EU a jejím členským státům umožnit intenzivnější reakci na krizi.
- (7) Z těchto fondů by měla být financována opatření na podporu produkce potravin a odolnosti potravinových systémů, humanitární pomoc a makroekonomickou podporu, včetně podpůrných výdajů uvedených v článku 6 vnitřní dohody.
- (8) Podle článku 153 Dohody o vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z Evropské unie a Evropského společenství pro atomovou energii ⁽¹³⁾ nebude podíl Spojeného království na těchto prostředcích znovu použit.
- (9) Tyto finanční prostředky by měly být použity v souladu s pravidly a postupy použitelnými pro 11. ERF, jak je stanoveno v nařízení Rady (EU) 2015/322 ze dne 2. března 2015 o provádění 11. Evropského rozvojového fondu a nařízení Rady (EU) 2018/1877 ze dne 26. listopadu 2018 o finančním nařízení pro 11. Evropský rozvojový fond,

PŘIJALA TOTO ROZHODNUTÍ:

Článek 1

Částka až do výše 600 000 000 EUR z prostředků uvolněných z projektů v rámci 10. a 11. Evropského rozvojového fondu se přidělí za účelem financování opatření k řešení krize v oblasti potravinového zabezpečení a hospodářského šoku v zemích AKT v důsledku vojenské agrese Ruska vůči Ukrajině.

Částka v maximální výši 18 000 000 EUR z výše uvedené částky se přidělí na podpůrné výdaje vynaložené Komisí.

Tyto finanční prostředky se použijí na finanční závazky v souladu s pravidly a postupy použitelnými pro 11. Evropský rozvojový fond, jak je stanoveno v nařízení Rady (EU) 2015/322 ze dne 2. března 2015 o provádění 11. Evropského rozvojového fondu a nařízení Rady (EU) 2018/1877 ze dne 26. listopadu 2018 o finančním nařízení pro 11. Evropský rozvojový fond.

Článek 2

Toto rozhodnutí vstupuje v platnost prvním dnem po přijetí.

V Bruselu dne

*Za Radu
předseda/předsedkyně*

¹³ Úř. věst. L 29, 31.1.2020, s. 7.